

Ministerie van Financiën

> Retouradres Postbus 20201 2500 EE Den Haag

Aan de voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-
Generaal
2500EA 's-Gravenhage

Directoraat-Generaal Belastingdienst

Korte Voorhout 7
2511 CW Den Haag
Postbus 20201
2500 EE Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Inlichtingen

@minfin.nl

Datum 26 januari 2021
Betreft Stand van zaken Herstellen, Verbeteren, Borgen (HVB)

Auteur

Geachte voorzitter,

Ons kenmerk

2021-0000015631

Uw brief (kenmerk)

Bijlagen: 4

Op 1 februari aanstaande staat het notaoverleg fraudeopsporing en gebruik tweede nationaliteit door de Belastingdienst geagendeerd. In dat notaoverleg zullen we met de leden van uw Kamer spreken over een aantal onderwerpen dat betrekking heeft op het toezicht en de handhaving door de Belastingdienst, en waar relevant Toeslagen en Douane (een deel van de brief beziet op zaken uit het verleden waarin de drie organisatieonderdelen nog niet ontvlochten waren).

In het Algemeen Overleg van 2 december 2020 heb ik - de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst - tevens toegezegd uw Kamer over een aantal onderwerpen nader te informeren. Met de onderhavige brief en de daarbij behorende bijlage geven we uw Kamer, ter voorbereiding op het notaoverleg en ter uitvoering van de bovengenoemde toezegging een stand van zaken ten aanzien van de onderwerpen:

- De uitvoering van het concept plan van aanpak Herstellen, Verbeteren, Borgen (HVB)
- De Fraudesignalering voorziening (FSV)
- Projectcode 1043
- Minnelijke schuldsanering
- Lopende zaken bij directies na signalen Combiteam Aanpak Facilitators (CAF)
- Het overzicht van expliciete wettelijke grondslagen voor het gebruik van nationaliteit
- De contouren van een nieuwe fraudeaanpak door de Belastingdienst & Toeslagen
- Inventarisatie hardheid wet- en regelgeving

We informeren uw Kamer over een aantal acties dat we hebben afgerond en de stand van zaken ten aanzien van de acties die we eerder hebben aangekondigd. Vooraf willen we het volgende opmerken.

¹ Kamerstukken II, 31066, nr. 709

Op 13 oktober 2020¹ hebben wij het plan van aanpak 'Herstellen, Verbeteren en Borgen' (HVB) in concept aan uw Kamer toegezonden. Dit plan is de uitwerking van de acties die we sinds maart 2020 hebben ingezet om problemen op te lossen die zijn geconstateerd in de wijze waarop de Belastingdienst om is gegaan met (persoons)registraties, risicomodellen en het gebruik van persoonsgegevens zoals nationaliteit. We vinden die problemen ernstig omdat de Belastingdienst zich moet houden aan wet- en regelgeving en aan de kaders van de rechtsstaat. De Belastingdienst moet zo snel mogelijk voldoen aan de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG), de Archiefwet en Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). Daarnaast dient de Belastingdienst in de uitvoering van zijn taak de menselijke maat te hanteren, bij dienstverlening én bij toezichtstaken. De bijlage bevat een overzicht van de belangrijkste acties en de voortgang die we hebben gerealiseerd sinds maart vorig jaar.

**Directoraat-Generaal
Belastingdienst**

Ons kenmerk
2021-0000015631

We zijn hierbij gestart met het oplossen van de problemen met de verwerking van nationaliteit en risicosignalen. Mede op basis van het adviesrapport van KPMG van 10 juli zijn processen gestaakt voor de periode waarin de noodzakelijke randvoorwaarden (zie voor een overzicht hiervan de bijlage) ontbraken. De Belastingdienst heeft een inventarisatie gedaan van alle lijsten met risicosignalen op persoonlijke omgevingen van medewerkers. Deze is in december 2020 afgerond. Er wordt nu een nadere analyse gemaakt die eind maart 2021 gereed is. Naast deze actie is de Belastingdienst in december 2020 begonnen om de ongeveer negenhonderd aanwezige applicaties te doorzoeken op het gebruik van nationaliteit en aanverwante gegevens zoals geboorteplaats. De analyse van de applicaties wordt volgens de planning in het eerste kwartaal van dit jaar afgerond en met uw Kamer gedeeld. Waar niet aan de wet- en regelgeving wordt voldaan, treffen wij passende maatregelen.

We zijn daarnaast alle processen van de Belastingdienst opnieuw aan het toetsen aan de eisen van de AVG, BIO en Archiefwet in het kader van het programma 'Bedrijfsprocessen op orde'. Als gevolg van de complexiteit en de omvang van de Belastingdienst zal dit een meerjarig traject zijn. We zijn gestart met het risicoselectieproces, namelijk 'wegen en bepalen behandelwijze' in de Inkomensheffing. Het kader waarop de processen getoetst worden is in maart van dit jaar gereed.

Digitalisering wordt tegenwoordig geassocieerd met het gebruik van algoritmen. Algoritmen kunnen daarmee direct of indirect veel impact hebben op (groepen) burgers, bedrijven en de maatschappij. Het is daarbij erg belangrijk dat algoritmen niet discrimineren en dat de overheid zo transparant mogelijk is over waarom, hoe en waar algoritmen worden gebruikt. Tegelijkertijd vormen algoritmen binnen de overheid en (als onderdeel daarvan) de Belastingdienst een noodzakelijk onderdeel van het dagelijks werken, het toezicht en de dienstverlening. Zo worden binnen het toezicht algoritmen bijvoorbeeld voor het risicogericht controleren van belastingaangiften gebruikt en voor de dienstverlening worden algoritmen onder andere ingezet om de burger proactief op mogelijke fouten in de aangifte te wijzen. Ook worden algoritmen in de bedrijfsvoering ingezet om bijvoorbeeld een inschatting te maken van het aantal te verwachten telefoontjes en daar passende capaciteit op in te zetten. Belangrijke uitgangspunten voor dit gebruik van algoritmen zijn: dat de Belastingdienst voldoet aan de wet- en regelgeving, zoals de AVG, en dat er voldoende waarborgen zijn. Tevens is aan uw Kamer toegezegd dat de Belastingdienst

¹ Kamerstukken II, 31066, nr. 709

persoonsgegevens als nationaliteit en geboorteland/-plaats, in beginsel niet gebruikt als (risico-)indicator in de risicoselectie tenzij er een expliciete wettelijke grondslag voor de gegevensverwerking is.

**Directoraat-Generaal
Belastingdienst**

Ons kenmerk
2021-0000015631

Ten aanzien van het voldoen aan wet- en regelgeving zijn we extra alert en streven we naar een cultuur waarin mogelijke problemen actief worden gemeld. Als we een signaal krijgen, treffen we maatregelen om het zekere voor het onzekere te nemen. Een voorbeeld hiervan is dat er vorige week een drietal risicomodellen uit voorzorg zijn stilgelegd op basis van een eerste signaal over juridische aspecten van deze risicomodellen. Dit signaal ging over de rol van risicomodellen in de besluitvorming, een onderwerp waarop ook kabinetsbrede initiatieven lopen. Het ging dus niet om het onrechtmatig verwerken van persoonsgegevens. Onze aanpak is om bij dit soort signalen onderbouwd en met een juiste risicoafweging zo snel mogelijk een besluit te nemen over het wel of niet hervatten van de processen. In dit voorbeeld is na het uit voorzorg stilleggen van de risicomodellen met verschillende experts bezien hoe het signaal moeten worden geïnterpreteerd. In dit geval zijn de risicomodellen weer in gebruik genomen.

Dit is een goed voorbeeld van hoe wij willen dat er wordt omgegaan met een signaal vanuit de Belastingdienst: zorgvuldig, brede kennis vanuit verschillende disciplines betrekken en vervolgens een afgewogen besluit kunnen nemen. En hoewel we de lijn volgen van het zekere voor het onzekere nemen, kan het wel dilemma's opleveren binnen de Belastingdienst. Het stilleggen van processen kan binnen de Belastingdienst serieuze risico's voor uitvoering en toezicht hebben. Het niet compliant zijn met AVG-wetgeving weegt daar doorgaans wel, maar niet in alle gevallen tegenop. Er dient een belangenafweging gemaakt te worden tussen maatschappelijk belang, organisatiebelang en het voldoen aan wet- en regelgeving.

Ten aanzien van het gebruik van algoritmen lopen er kabinetsbrede initiatieven, die mede zijn gericht op het voorkomen van discriminatie. Zo werkt het ministerie van Justitie en Veiligheid aan richtlijnen voor het uitvoeren van data-analyses en de rol van de algoritmen in de besluitvorming. In deze richtlijnen worden ook regels opgenomen om de risico's van discriminatie te beperken. Daarnaast werkt het kabinet momenteel aan een rijksbrede inventarisatie voor alle ministeries en uitvoeringsorganisaties, waarbij er gekeken wordt waar er gebruik wordt gemaakt van nationaliteit in wetten, regelingen, procedures en risicomodellen. Daarin wordt ook de uitvoeringspraktijk en cultuur betrokken. De Belastingdienst neemt deze kabinetsbrede ontwikkelingen uiteraard ook mee in de eigen uitvoeringspraktijk.

Behalve dat processen en werkwijzen op orde zijn, is het essentieel dat de medewerkers van de Belastingdienst professioneel en verantwoordelijk omgaan met gegevens van en informatie over burgers en bedrijven. Als onderdeel van het programma HVB zullen we daarom nadrukkelijk aandacht besteden aan het bewustzijn van de medewerkers van de Belastingdienst voor de risico's van privacy-schendingen en discriminatie. Het voorkomen van discriminatie en ongeoorloofd gebruik van gegevens zoals nationaliteit, is niet alleen een kwestie van data verwijderen. Nog belangrijker is dat medewerkers zich voldoende bewust zijn van de regels over het gebruik van gevoelige persoonsgegevens zoals nationaliteit. We trainen de medewerkers bij de Belastingdienst en Toeslagen om

verantwoord met persoonsgegevens om te gaan. In de kabinetsreactie op het rapport Ongekend Onrecht is hier uitgebreider op ingegaan.

**Directoraat-Generaal
Belastingdienst**

Om te kunnen verbeteren is het noodzakelijk goed inzicht te hebben in wat er niet goed gaat. Het eerste spoor - 'herstellen' - van HVB heeft betrekking op een aantal onderzoeken die dit in beeld brengen:

Ons kenmerk
2021-0000015631

- Zoals toegezegd in het concept plan van aanpak HVB zal het onderzoek naar de effecten burgers en bedrijven FSV worden uitgevoerd door een externe partij. Indien een opdracht past binnen een raamovereenkomst bestaat namelijk de verplichting de partijen binnen de raamovereenkomst in de gelegenheid te stellen een offerte uit te brengen. Dat is het geval. Hierbij worden aan deze partijen de eisen/wensen voorgelegd en wordt uit offertes van de (gebruikelijke) partijen binnen de raamovereenkomst de beste gekozen. Partijen zijn overigens niet verplicht een offerte uit te brengen. De raamovereenkomst die denkbaar is, is de raamovereenkomst Auditdiensten. Bij het volgen van deze optie kan de inkoopprocedure over 5 tot 6 weken afgerond zijn. Buiten de raamovereenkomst zou dit niet eerder dan juli worden.
- De structurele werking van projectcode 1043. We zijn gestart met het onderzoek het selecteren van aangiften op grond van projectcode 1043 in de afgelopen tien belastingjaren. Het onderzoek wordt maart 2021 afgerond en is in de afrondende fase.
- De signalen die naar aanleiding van het werk van het CAF nog bij directies van de Belastingdienst ligt. We hebben besloten de werkwijze van CAF definitief te beëindigen. Dat houdt in dat er geen nieuwe CAF-zaken worden gestart, lopende signaleren die bij dit team liggen worden op een andere manier opgepakt en resultaten van afgeronde CAF-onderzoeken worden niet meer betrokken bij toezicht en fraudeonderzoek zonder check op de uitgangspunten van de fraudeaanpak zoals beschreven bij deze brief.

Op de stand van zaken met betrekking tot deze onderzoeken gaan wij uitgebreider in de bijlage nader in.

Nu we onderzoek doen naar bijvoorbeeld FSV, het gebruik van lijsten met risicosignalen en 1043 en we ook vaker signalen krijgen van medewerkers van de Belastingdienst komen eerder onopgemerkte problemen naar boven. Dat helpt ons, want hoe meer we die problemen boven tafel krijgen, hoe meer we in staat zijn die op een goede manier op te lossen en herhaling te voorkomen. Na beoordeling van de feiten zullen wij dan, indien nodig, beheersmaatregelen nemen. Uiteraard zullen we uw Kamer daar dan over informeren. De drieslag van (1) onderzoeken, (2) daar waar nodig het nemen van maatregelen en (3) informeren van uw Kamer, is en blijft onze aanpak.

Naast het hierboven genoemde is het ook van groot belang om in te zetten op dienstverlening. Op 26 november 2020 heb ik u geïnformeerd over het rapport over de handelingsperspectieven voor de fundamentele transformatie van de dienstverlening en het vervolg daarop ten aanzien van de Belastingdienst en Toeslagen. Ik heb hierin ook aangegeven dat ik u voor het eind van het eerste kwartaal nader informeer over de aanpak van de transformatie van de dienstverlening voor de Belastingdienst en Toeslagen.

Minnelijke schuldsanering

In de antwoorden op de feitelijke vragen naar aanleiding van het rapport van de Parlementaire Onderzoekingscommissie Kinderopvangtoeslag, hebben wij

aangegeven dat uit een interne reconstructie ten behoeve van het onderzoek van de Auditdienst Rijk (ADR) signalen naar voren zijn gekomen dat de kwalificatie Opzet/Grove schuld (O/GS) doorwerking had op een verzoek tot minnelijke schuldsanering in de fiscaliteit. In een werkinstructie, die u vindt als bijlage van deze brief, staat vermeld dat bij een individuele schuld (dit kan zowel een toeslag- als belastingsschuld zijn) van hoger dan € 10.000,- in samenhang met een FSV-registratie "melding fraudepost" en/of de kwalificatie O/GS, een verzoek tot minnelijke schuldsanering werd afgewezen. Graag lichten we dit nader toe.

**Directoraat-Generaal
Belastingdienst**

Ons kenmerk
2021-0000015631

Als er een verzoek tot minnelijke schuldsanering wordt gedaan, dient de Belastingdienst dit te toetsen aan artikel 288 van de Faillissementswet. Hiervoor dient de Belastingdienst onder andere te toetsen of de schuldenaar te goeder trouw is geweest. De beoordeling van de verwijtbaarheid wordt per situatie getoetst en is afhankelijk van de feiten en omstandigheden bij de burger. Hierbij kijkt de Belastingdienst onder andere naar eventueel opgelegde vergrijpboetes en/of ambtshalve aanslagen. Bij toeslagschulden worden deze verzoeken momenteel niet getoetst aan verwijtbaarheid.

Tot maart 2020 werd bij een registratie in FSV, "melding fraudepost", op grond van de genoemde werkinstructie bij individuele schulden boven de € 10.000,- een verzoek altijd afgewezen. Hetzelfde gebeurde tot november 2019 bij een O/GS kwalificatie bij toeslagschulden. Er werd zowel bij een FSV-registratie "melding fraudepost" als bij een O/GS kwalificatie zonder verder inhoudelijke toetsing vanuit gegaan dat de burger niet te goeder trouw was. Dit gebeurde zowel bij vorderingen van Toeslagen, de Belastingdienst of een samenloop hiervan. Deze werkwijze ten aanzien van de invulling van goeder trouw wordt nu dus niet meer toegepast. Bijgaand treft u ook een stroomschema aan met informatie over de werkwijze in de verschillende tijdperiodes.

De ADR heeft, zoals aangekondigd bij Kamerbrief op 27 november 2020², de opdracht gekregen om onderzoek te doen naar de gevolgde werkwijzen bij het beoordelen van O/GS kwalificatie voor de terugvordering van toeslagen over de periode van 1 januari 2012 tot en met 31 december 2019. In dit onderzoek wordt naast toeslagschulden ook gekeken naar de samenloop met belastingsschulden. Het onderzoek van de ADR zal moeten uitwijzen in welke mate en op welke wijze deze werkinstructie is gevolgd. Het ADR onderzoek wordt **in februari 2021** verwacht.

Het is van belang om te achterhalen hoeveel burgers door deze werkwijze uit het verleden zijn geraakt. Dit had immers niet mogen gebeuren. Lopende het onderzoek van de ADR is de Belastingdienst op ons verzoek gestart met het in kaart te brengen van de burgers die door de bovengenoemde werkwijze zijn geraakt. Om hier inzicht in te verkrijgen is waarschijnlijk een handmatige beoordeling nodig van alle beschikkingen die zijn verstuurd in de periode januari 2012 tot en met december 2019. Naar schatting zullen 300.000 – 500.000 beschikkingen handmatig doorgenomen moeten worden. Alle afwijzingsbeschikkingen moeten namelijk nagelezen worden om de reden van afwijzing te achterhalen. Dit zullen wij zo snel mogelijk afronden, zodat de grootte van de groep burgers en de gevolgen die het voor hen heeft gehad duidelijk worden. Wij zullen uw Kamer verder informeren over de analyse op deze beschikkingen gelijktijdig met de bevindingen van de ADR.

² Kamerstukken II, 31066, nr. 739

PM verwijzing schuldhulp reactie POK.

Directoraat-Generaal
Belastingdienst

Projectcode 1043

In projectcode 1043 worden aangiften inkomstenbelasting geselecteerd als ze een hoog risico bevatten. Een voorbeeld van een hoog risico is wanneer een belastingplichtige lage inkomsten in combinatie met een hoge aftrekpost aangeeft. Deze aangiften worden handmatig beoordeeld door vakspecialisten van intensief toezicht. Indien er twijfels zijn over bijvoorbeeld een aftrekpost wordt de belastingplichtige gevraagd deze aftrekpost aannemelijk te maken. Indien hij daarin niet slaagt, wordt de aangifte gecorrigeerd. De aangiften van deze belastingplichtige worden gedurende zes jaar handmatig beoordeeld totdat een aangifte wordt ingediend die geen risico's bevat die aan de vakspecialisten van intensief toezicht onderworpen hoeven te worden.

Ons kenmerk
2021-0000015631

Het gebruik van projectcode 1043 is stopgezet, er worden geen nieuwe aangiften meer geselecteerd. Er zijn waarborgen opgesteld en bestaande waarborgen zijn versterkt. Het gaat hierbij om onder andere een verbeterde werkinstructie, een deblokkeringsproces als een belastingplichtige eenmaal een juiste aangifte indient om te voorkomen dat een volgende aangifte wederom wordt geselecteerd voor intensief toezicht en een proces om signalen op te vangen, te behandelen en te analyseren. De Belastingdienst heeft de Auditdienst Rijk (ADR) gevraagd vóór 1 maart dit jaar de opzet en het bestaan van de waarborgen rond projectcode 1043 te beoordelen. Op basis van deze beoordeling nemen wij een besluit over de hervatting van het gebruik van de projectcode 1043. Indien wij besluiten tot hervatting zal de ADR de werking van de waarborgen in de praktijk nog twee keer toetsen tijdens de aangifteperiode over het belastingjaar 2020.

Lopende zaken bij directies na signalen Combiteam Aanpak Facilitators (CAF)

In de brief van 10 juli 2020³ aan uw Kamer is gemeld dat de werkzaamheden van het CAF-team per 3 juli jl. zijn opgeschort. Voorts gaven we in de brief van 13 oktober 2020⁴ aan dat de signalen die naar aanleiding van het CAF nog bij directies van de Belastingdienst liggen geanalyseerd zou worden, waarna besloten kan worden of dit werk eveneens opgeschort wordt of niet. Het bestaande werk is inmiddels in beeld gebracht.

Uit de inventarisatie zijn 34 casussen naar voren gekomen. We hebben besloten de werkwijze van CAF definitief te beëindigen. Dat houdt in dat er geen nieuwe CAF-zaken worden gestart, lopende signaleren die bij dit team liggen worden op een andere manier opgepakt en resultaten van afgeronde CAF-onderzoeken worden niet meer betrokken bij toezicht en fraudeonderzoek zonder check op de uitgangspunten van de fraudeaanpak zoals beschreven bij deze brief.

Informereren over registratie in FSV

Uw kamer heeft de motie Marijnessen aangenomen op grond waarvan het kabinet wordt gevraagd iedereen die in FSV stond te informeren. Gelet op de aantallen personen die in FSV geregistreerd staan wordt nader uitgewerkt hoe we uitvoering geven aan de motie. We zullen hier in het eerste kwartaal van 2021 hier op terugkomen.

³ Kamerstukken II, 31066, nr. 681

⁴ Kamerstukken II, 31066, nr. 709

Overzicht expliciete wettelijke grondslagen voor het gebruik van nationaliteit

Op 13 oktober 2020⁵ heb ik uw Kamer een overzicht toegezegd van expliciete wettelijke grondslagen, die door de Belastingdienst gebruikt kunnen worden om het persoonsgegeven nationaliteit te verwerken. Als bijlage bij deze brief sturen wij u hierbij het overzicht van expliciete grondslagen in wet- en regelgeving. Dit overzicht bestaat uit de expliciete grondslagen uit fiscale wet- en regelgeving en enkele expliciete grondslagen uit niet-fiscale wet- en regelgeving. Er zal met verschillende opdrachtgevers van de Belastingdienst nog verder worden gekeken naar de expliciete grondslagen voor de niet-fiscale taken van de Belastingdienst. Indien dit tot aanvullingen leidt, zal ik het aangepaste overzicht uiterlijk eind maart dit jaar naar uw Kamer sturen.

Directoraat-Generaal
Belastingdienst

Ons kenmerk
2021-0000015631

Tevens zal er een analyse worden gedaan in welke gevallen het gebruik van het persoonsgegeven nationaliteit ook daadwerkelijk noodzakelijk en proportioneel is in de uitvoering. Die analyse zal plaatsvinden nadat de resultaten van het onderzoek naar gebruik van het persoonsgegeven nationaliteit in de applicaties van de Belastingdienst is afgerond. Uit dit onderzoek kan blijken dat nationaliteit wordt verwerkt op grond van een algemene wettelijke grondslag of zelfs zonder een wettelijke grondslag. Als dit wordt geconstateerd, worden passende maatregelen genomen. Naast stopzetting kan mede worden gedacht aan het voorzien in een expliciete wettelijke grondslag voor dat gebruik. Mocht geconstateerd worden dat het gebruik van het persoonsgegeven in bepaalde gevallen niet noodzakelijk en proportioneel is, ondanks de aanwezigheid van een expliciete wettelijke grondslag, dan zullen we dit gebruik stopzetten. Daarover zal ik uw Kamer informeren.

Fraudebestrijding door de Belastingdienst en Toeslagen

De uitvoerings- en toezichtstrategie van de Belastingdienst is dat burgers en bedrijven bereid zijn uit zichzelf (fiscale) regels na te leven, zonder dwingende en kostbare acties van de Belastingdienst om zijn missie (het bijdragen aan een financieel gezond Nederland) te realiseren. Een onmisbaar onderdeel daarvan is de bestrijding van (mogelijke) fraude, onder andere om de inkomsten voor de Nederlandse staat te verzekeren, maar ook om recht te doen aan goedwillende burgers en bedrijven die wel integer handelen. Als de Belastingdienst niet zou optreden tegen diegenen die bewust de regels niet naleven en/of fraude plegen, kan dat naleving in het algemeen ondermijnen. Als de Belastingdienst optreedt, moet dat vanzelfsprekend voldoen aan de waarborgen van rechtsstatelijkheid en dient er onderscheid gemaakt te worden tussen fouten en fraude.

In de kabinetsreactie op de bevindingen van de Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag is aangekondigd dat wij uw Kamer in de onderhavige brief zullen informeren over de contouren van de nieuwe fraudeaanpak bij de Belastingdienst en Toeslagen. Die uitgangspunten vormen de basis voor een Belastingdienst die ook bij de uitvoering van deze taak binnen de kaders van de rechtsstaat acteert en bij de uitvoering van zijn taak de menselijke maat hanteert. Deze uitgangspunten zijn opgenomen in de bijlage.

Wij zijn ons ervan bewust dat we er met het opstellen van deze uitgangspunten niet zijn. Het gaat erom dat deze uitgangspunten in de uitvoering worden gehanteerd. Daarom gaan wij allereerst het huidige normen- en waardenkader voor repressieve handhaving en voor de aanpak van risicosignalen en

⁵ Bijlage bij Kamerstukken II 2020-2021 31066, nr. 707.

risicoselectie herijken zoals aangekondigd in het plan van aanpak HVB. Daarnaast zullen de Belastingdienst en Toeslagen, in overleg met de eigenaar en belangrijkste opdrachtgevers, bezien waar de focus van de fraudeaanpak komt te liggen. Dus welke vormen van fraude dienen extra aandacht te krijgen en hoe zet de Belastingdienst daar op in. Bij de nadere uitwerking zullen we ook kijken hoe andere uitvoeringsorganisaties omgaan met het begrip fraude op bijvoorbeeld het terrein van de sociale zekerheid.

**Directoraat-Generaal
Belastingdienst**

Ons kenmerk
2021-0000015631

Hardheid wet- en regelgeving

In de kabinetsreactie op het rapport van de Parlementaire Onderzoekingscommissie Kinderopvangtoeslag is een aantal concrete verbeteringen in de wetgeving van Financiën aangekondigd om maatwerk beter mogelijk te maken en de menselijke maat in deze wetgeving terug te brengen. Daarbij is aangegeven dat het kabinet ook breder op zoek gaat naar regelgeving die in de praktijk te hard uitpakt.

Binnen de Belastingdienst wordt er een inventarisatie uitgevoerd waarbij medewerkers gevraagd wordt om signalen van mogelijke hardheid van regelgeving en werkwijzen die afbreuk kunnen doen aan het handelen van de Belastingdienst te melden.

We gaan daarbij uit van situaties waarbij de belangen van burgers en bedrijven (mogelijk) zijn geschaad. Dit kan zijn vanwege de toepassing van bestaande wetgeving die tot schrijnende gevallen leidt, omdat de wet geen ruimte biedt voor maatwerk in de uitvoering. Of omdat de wet aan de rechter geen ruimte biedt om met die individuele situaties rekening te houden. De belangen van burgers en bedrijven kunnen echter ook geschaad worden doordat de overheid een wet systematisch ten onrechte in het nadeel van de burger of het bedrijf toepast.

Wij onderscheiden de volgende categorieën:

1. Knelpunten die het gevolg zijn van niet-rechtstatelijk handelen in de uitvoering;
2. Knelpunten waarbij de rechtsstatelijkheid in het geding is ten gevolge van knellende wet- en regelgeving of interdepartementale afstemming;
3. Knelpunten die ontstaan doordat in wet- en regelgeving harde grenzen worden gehanteerd die tot grote inkomensverschillen kunnen leiden, zowel bedoeld als onbedoeld.

De Belastingdienst zal deze inventarisatie nu zo snel mogelijk in gezamenlijkheid met zijn opdrachtgevers starten. We verwachten deze inventarisatie voor de zomer af te ronden. We zullen uw Kamer over de uitkomsten en de te nemen vervolgstappen informeren.

Tot slot

Wij gaan in de komende periode onverminderd door met de uitvoering van alle acties die we in de afgelopen periode in gang hebben gezet. De voortvarende uitvoering van het plan van aanpak HVB is daarbij van groot belang. Dit alles om ervoor te zorgen dat uiteindelijk de opzet, inrichting en werking van risicoselectie en de toezicht- en handhavingstaken van de Belastingdienst, waaronder Toeslagen, met voldoende rechtsstatelijke waarborgen zijn omkleed.

Hoogachtend,

de staatssecretaris van Financiën - Fiscaliteit en Belastingdienst,

**Directoraat-Generaal
Belastingdienst**

Ons kenmerk
2021-0000015631

J.A. Vijlbrief

de staatssecretaris van financiën – Toeslagen en Douane,

Alexandra C. van Huffelen

Bijlage: Toelichting specifieke onderwerpen

Leeswijzer

Deze bijlage geeft een overzicht van de stand van zaken op de verschillende in gang gezette actie- en verbetermaatregelen die wij uw Kamer op 13 oktober 2020⁶ hebben aangekondigd in het concept plan van aanpak Herstellen, Verbeteren en Borgen (HVB).

Daarnaast wordt u geïnformeerd over een aantal lopende en afgeronde acties dat is ingezet naar aanleiding van de bevindingen van KPMG in het onderzoek naar FSV dat wij u op 10 juli 2020⁷ hebben toegestuurd en de follow up van een aantal onderwerpen uit de brief van 13 oktober 2020. Onder de inhoudsopgave van deze bijlage staat een overzicht van de acties en planning.

Ten slotte is een aantal onderwerpen toegevoegd waar in het AO Belastingdienst van 2 december 2020 door leden van uw Kamer vragen over is gesteld en waarvan door mij is toegezegd daar schriftelijk op terug te komen.

1. Stand van zaken plan van aanpak HVB

- a. *Projectcode 1043*
- b. *Onderzoek effecten van FSV-registratie op burgers en bedrijven*
- c. *Technische voorziening ter vervanging van FSV*
- d. *Traject Bedrijfsprocessen op orde*
- e. *Bewustwording AVG en discriminatie en vakkennis*
- f. *Versterken functie functionaris gegevensbescherming (FG) en Privacy Officer*
- g. *Waarborgen ten aanzien van selectie- en behandelprocessen*

2. Lopende acties en afgeronde acties n.a.v. KPMG-rapport

- a. *Inventarisatie applicaties met nationaliteit*
- b. *Inventarisatie lijsten met risicosignalen en applicaties*
- c. *2e nationaliteit in verstrekkingen kopie BVR*
- d. *Maatregelen niet AVG-conforme applicaties en informatievoorzieningen uit KPMG-onderzoek FSV*

3. Overige onderwerpen Kamerbrief 13 oktober

- a. *Afgeschermd deel FSV*
- b. *Verzoek stoppen met schone systemen*
- c. *Overzicht van expliciete wettelijke grondslagen voor het gebruik van nationaliteit*

4. Onderwerpen n.a.v. AO 2 december

- a. *Inzageverzoeken FSV en andere applicaties*
- b. *Privacywaarborgen binnen de afdeling Datafundamenten en Analytics (DF&A) en het voormalig Expertisecentrum Handhaving & Intelligence (EHI)*
- c. *Vermeende hardheid in regelingen bij auto/ZvW*
- d. *Incasso-opbrengst FIOD*
- e. *Casuïstiek toezicht*

⁶ Kamerstukken II 2020-2021 31066, nr. 709

⁷ Kamerstukken II 2019-2020, 31066, nr. 681

Acties Kamerbrief januari FSV	Planning
De drieslag van (1) onderzoeken, (2) daar waar nodig het nemen van maatregelen en (3) informeren van uw Kamer	doorlopend
Inventarisatie risicosignalen op persoonlijke omgevingen van medewerkers Analyse van deze inventarisatie	December 2021
900 applicaties doorzoeken op gebruik van nationaliteit en aanverwante gegevens zoals geboorteplaats	Maart 2021
Alle processen van de Belastingdienst opnieuw toetsen aan de eisen van de AVG, BIO en Archiefwet in het kader van het programma 'Bedrijfsprocessen op orde'	2020 en verder (minimaal 3 jaar)
Persoonsgegevens als nationaliteit en geboorteland/-plaats, in beginsel niet gebruiken als (risico-)indicator in algoritmen tenzij er een expliciete wettelijke grondslag voor de gegevensverwerking is	doorlopend
Aandacht besteden aan het bewustzijn van de medewerkers van de Belastingdienst voor de risico's van privacy schendingen en discriminatie. We trainen de medewerkers bij de Belastingdienst en Toeslagen om verantwoord met persoonsgegevens om te gaan. In de kabinetsreactie op het rapport Ongekend Onrecht is hier uitgebreider op ingegaan.	doorlopend
Onderzoek naar de effecten voor burgers en bedrijven van een vermelding in de FSV door externe partij, start met toeslaggerechtigden	Toeslaggerechtigden: eind dec 2021
Onderzoek naar structurele werking van projectcode 1043	Maart 2021
ADR onderzoek naar opzet en bestaan van waarborgen rond projectcode 1043	Maart 2021
Beëindigen werkzaamheden CAF: geen nieuwe CAF-zaken worden gestart, lopende signaleren die bij dit team liggen worden op een andere manier opgepakt en resultaten van afgeronde CAF-onderzoeken worden niet meer betrokken bij toezicht en fraudeonderzoek	Januari 2021
Overzicht van expliciete wettelijke grondslagen voor het gebruik van nationaliteit ten behoeve van de uitvoering van <u>niet-fiscale</u> taken	Voor zomerreces 2021
Analyse in welke gevallen het gebruik van persoonsgegevens nationaliteit ook daadwerkelijk noodzakelijk en proportioneel is in de uitvoering	Voor zomerreces 2021
Het huidige normen- en waardenkader voor repressieve handhaving en voor de aanpak van risicosignalen en risicoselectie herijken	
In overleg met eigenaar en opdrachtgevers gezien welke vormen van fraude extra aandacht krijgen en hoe zet de BD daar op in. Kijken hoe andere uitvoeringsorganisaties omgaan met het begrip fraude	doorlopend
Mogelijke hardheid in (fiscale) wet- en regelgeving onderzoeken	Voor zomer 2021
Onderzoek gevolgen burgers en bedrijven, onderzoeksopzet doelgroep belastingplichtige burgers en bedrijven (niet toeslaggerechtigden)	Maart 2021
Binnengekomen risicosignalen in mailboxen naar beveiligde omgeving verplaatsen	Maart 2021
In samenwerking met het College voor de Rechten van	doorlopend

Directoraat-Generaal
Belastingdienst

Ons kenmerk
2021-0000015631

de Mens organiseren wij trainingen voor onze medewerkers om (eigen) vooroordelen te herkennen en te voorkomen dat deze enige invloed op besluitvorming hebben	
Versterkte vaktechnische structuur voor de specialisten op het gebied van gegevensbescherming en informatiebeveiliging	
werkinstructie voor fiscale vastleggingen door inspecteurs inmiddels aangepast en wordt deze nu nog door vaktechnische deskundigen beoordeeld	
De huidige e-learningmodule wordt vervangen door een module met interactieve lesmethoden	September 2021
9 applicaties; waarborgen AVG door opstellen en toetsing GEB	April 2021
Als het onderzoek naar het gebruik van het persoonsgegeven nationaliteit in de applicaties is afgerond in maart 2021, zullen de resultaten worden vergeleken met dit overzicht van expliciete wettelijke grondslagen	Voor zomerreces 2021
Achterstand inzageverzoeken ingehaald	April 2021
Nieuwe inzageverzoeken binnen 3 maanden afgewerkt hebben	doorlopend
KPMG-onderzoek naar producten van voormalig EHI die nu bij DF&A in gebruik zijn	Februari 2021

**Directoraat-Generaal
Belastingdienst**

Ons kenmerk
2021-0000015631

1. Stand van zaken onderzoek Herstellen, Verbeteren, Borgen (HVB)

Directoraat-Generaal
Belastingdienst

a. Projectcode 1043

Ons kenmerk
2021-0000015631

Het project met de projectcode 1043 ziet op de projectmatige behandeling van het thema systeemfraude inkomstenbelasting. Bij systeemfraude wordt, door middel van het opzettelijk opnemen van onjuiste gegevens in aangiften en verzoeken, misbruik gemaakt van het systeem om ten onrechte geldbedragen in de vorm van voorlopige aanslagen of definitieve aanslagen te ontvangen. In de brief van 13 oktober 2020 over projectcode 1043 hebben wij aangegeven dat we de volgende maatregelen hebben genomen naar aanleiding van het feitenrelaas dat we uw Kamer hebben doen toekomen.

Binnen het project met de code 1043 wordt gebruik gemaakt van zogenoemde AKI's⁸, zoals hieronder wordt uitgelegd. In de eerste plaats zullen wij de komende periode geen AKI-codes 1043 en 1044⁹ aan aangiften koppelen. Deze periode stopt zodra helder is welke waarborgen getroffen zijn die de rechtstatelijke toekenning van deze AKI's aan aangiften garanderen. Ten tweede zullen we de beoordeling van uitgeworpen aangiften in het kader van de AKI-codes 1043 en 1044 extra laten toetsen door fiscaal-rechtelijke vakspecialisten. Dit zal per 1 maart 2020 operationeel zijn. Ten derde zullen wij extra alert zijn op signalen van burgers die aangeven dat ze in hun ogen onterecht worden bevraagd en gevolgd door de Belastingdienst. Wij zullen deze signalen oppakken en een centrale analyse maken van deze signalen. Ten vierde werken we parallel aan nieuwe handleidingen, waarin de waarborgen duidelijker zijn verwoord.

Daarnaast zijn we gestart met het onderzoek naar de uitworp op grond van projectcode 1043 in de afgelopen tien belastingjaren. Voor de aangiften van belastingplichtigen die in de afgelopen zeven tot tien jaar zijn uitgeworpen wordt door vaktechnisch specialisten stuk voor stuk beoordeeld of de uitworp op objectieve gronden heeft plaatsgevonden en of de deblokkeringsprocedure heeft gefunctioneerd. Volgens deze procedure wordt de AKI-code van een aangifte verwijderd zodra een belastingplichtige een aangifte indient die geen risico's bevat die aan intensief toezicht onderworpen moeten worden. Voor de aangiften van belastingplichtigen die gedurende één tot zes jaar, al dan niet aaneengesloten, zijn uitgeworpen, wordt dit onderzoek steekproefsgewijs uitgevoerd. Het onderzoek wordt maart 2021 afgerond en is in de afrondende fase.

De Belastingdienst heeft de Auditdienst Rijk (ADR) gevraagd vóór 1 maart dit jaar de opzet en het bestaan van deze waarborgen rond projectcode 1043 te beoordelen. Op basis van deze beoordeling nemen wij een besluit over de hervatting van het gebruik van de projectcode 1043.

⁸ AKI staat voor Aanslagbelastingensysteem KlantInformatie.

⁹ AKI 1043 is een behandelvoornemen voor aangiften van belastingplichtigen waarbij vermoedelijk sprake is van individuele systeemfraude of van georganiseerde systeemfraude via een facilitator. AKI 1044 wordt gebruikt voor aangiften van belastingplichtigen waarvan de fiscaal dienstverlener of facilitator in een strafrechtelijk onderzoek is betrokken.

b. Onderzoek effecten van FSV-registratie op burgers en bedrijven

In onze brief van 26 mei 2020¹⁰ hebben wij een extern onderzoek aangekondigd naar de effecten van een vermelding in FSV voor burgers en bedrijven. Conform onze planning in de brief van 13 oktober jl., hierbij de opzet van het onderzoek.

Directoraat-Generaal
Belastingdienst

Ons kenmerk
2021-0000015631

In de afgelopen tijd is er al meer duidelijk geworden over de gevolgen van een vermelding in FSV voor burgers en bedrijven. Zo heeft KPMG onderzoek¹¹ gedaan naar FSV. Dit onderzoek hebben we uw Kamer op 10 juli 2020 toegestuurd¹². Ook wordt een eventuele vermelding in FSV betrokken bij de herstelmaatregelen voor de toeslagouders. Naast de reeds bekende gevolgen van FSV gaan wij, zoals opgenomen in het plan van aanpak HVB, onderzoeken of er daarnaast nog andere, op dit moment nog niet bekende gevolgen zijn van een vermelding in FSV.

Vanwege de verhoogde kans op nadelige gevolgen voor toeslaggerechtigden¹³ achten wij het onderzoeken van deze doelgroep het urgentst. Daarom hebben we besloten ons eerst op de gevolgen voor deze groep te richten. Conform onze toezegging in de brief zijn de onderzoeksvragen en de aanpak voor de doelgroep toeslaggerechtigden inmiddels uitgewerkt. Wij stellen de volgende vraagstelling voor:

- 1. Wat waren de effecten van een melding in FSV in het proces van selecteren en behandelen van toeslaggerechtigden?*
- 2. In welke mate hebben deze effecten zich voorgedaan?*
- 3. Wat kunnen we concluderen over de rechtmatigheid van de besluitvorming en het daaruit voortvloeiende handelen die (mede)gebaseerd waren op een melding in FSV?*

Het is gepland om voor elk van de jaren 2014-2019 75 willekeurig geselecteerde dossiers in de FSV te bestuderen om de bovenstaande vragen te beantwoorden. Zo wordt voor elk jaar een deel van de geraakte toeslaggerechtigden bekeken: bijvoorbeeld 4% van alle dossiers uit 2015 (2.132 dossiers in totaal) tot 17% voor 2019 (429). Bovendien kunnen we zo beoordelen of de gevolgen van FSV-registratie met de jaren zijn veranderd. Bij het voorstel moet in aanmerking worden genomen dat bij een dossieronderzoek het vaststellen van zuivere effecten van FSV-registratie moeilijk is. Het is immers niet altijd mogelijk andere verklaringen voor bepaalde situaties uit te sluiten. Wel werpt deze methode licht op de behandeling waarmee in de FSV geregistreerde burgers te maken kregen en de omstandigheden waarin die terecht zijn gekomen.

Zoals toegezegd in het concept plan van aanpak HVB zal het onderzoek naar de effecten burgers en bedrijven FSV worden uitgevoerd door een externe partij. Indien een opdracht past binnen een raamovereenkomst bestaat namelijk de verplichting de partijen binnen de raamovereenkomst in de gelegenheid te stellen een offerte uit te brengen. Dat is het geval. Hierbij worden aan deze partijen de eisen/wensen voorgelegd en wordt uit offertes van de (gebruikelijke) partijen binnen de raamovereenkomst de beste gekozen. Partijen zijn overigens niet verplicht een offerte uit te brengen. De raamovereenkomst die denkbaar is, is de raamovereenkomst Auditdiensten. Bij het volgen van deze optie kan de inkoopprocedure over 5 tot 6 weken afgerond zijn. Buiten de raamovereenkomst

¹⁰ Kamerstukken II 2019-2020, 31066, nr. 632

¹¹ KPMG-rapport FSV onderzoek Belastingdienst, 10 juli 2020

¹² Kamerstukken II 2019-2020, 31066, nr. 681

¹³ Bijlage bij Kamerstukken II 2020-2021 31066, nr. 709

zou dit niet eerder dan juli worden. Het onderzoek doet niets af aan de ingezette herstelacties van de Uitvoeringsorganisatie Herstel Toeslagen.

Directoraat-Generaal
Belastingdienst

Tegelijk met het hierboven genoemde onderzoek naar toeslaggerechtigden werken we parallel aan het onderzoek naar de gevolgen van FSV-registratie voor de doelgroep belastingplichtige burgers en bedrijven. De onderzoeksvragen en -opzet zijn medio februari 2021 gereed. Deze onderzoeksopzet zal gelijktijdig met de onderzoeksopzet voor de toeslaggerechtigden worden aanbesteed.

Ons kenmerk
2021-0000015631

c. Technische voorziening ter vervanging van Fraudesignaleringsvoorziening (FSV)

Omdat FSV niet voldeed aan de AVG is deze voorziening uitgezet. Nieuw ontvangen risicosignalen worden sindsdien bewaard in de postbussen waar ze binnengekomen en zijn in afwachting van een nieuw systeem. De toegang tot deze postbussen is zeer beperkt. Er wachten inmiddels zo'n 10.000 interne en externe signalen op behandeling, een aantal dat maandelijks met 1.000 toeneemt. Dat is in lijn met het aantal signalen dat in het verleden via FSV binnenkwam.

Het opstarten van het signalenproces voor die signalen die voorheen langs FSV liepen, verloopt, mede gezien de achterstand, in twee stappen:

1. De signalen worden vanuit de mailboxen overgebracht naar de nieuwe beveiligde omgeving, ontwikkeld ter vervanging van FSV. Dit is een stap voorwaarts vanuit het oogpunt van informatiebeveiliging. De verbetering ziet op de afscherming van gegevens over prominenten, autorisaties op basis van procesrollen, en het loggen van activiteiten op medewerkersniveau en de afscherming van gegevens over prominenten (bijvoorbeeld leden Koninklijk Huis en bewindslieden). Op deze stap vindt een specifieke toetsing plaats vanuit oogpunt van AVG en gegevensbescherming aangezien signaalkenmerken worden toegevoegd en gekoppeld aan persoonsgegevens (BSN). Die toets wordt tevens aangeboden aan de Functionaris Gegevensbescherming (FG). De eerste release van deze nieuw ontwikkelde beveiligde omgeving is technisch gereed. De hierboven beschreven toetsing vindt in februari dit jaar plaats.

2. Signalen kunnen technisch worden doorgezet naar het toezichtproces voor inhoudelijke beoordeling. Inhoudelijke beoordeling vindt pas plaats nadat een Gegevensbeschermingseffectenbeoordeling (GEB) is opgesteld voor het proces van ontvangst van het signaal door de uitvoerende directies tot en met de inhoudelijke beoordeling in het toezichtproces. Hierop volgt advies van de FG worden de benodigde informatievoorzieningen gerealiseerd en geïmplementeerd. Voor deze stap worden twee volgende releases van de beveiligde omgeving gebouwd:

- Signalen kunnen technisch worden doorgezet naar het toezichtproces ter inhoudelijke beoordeling. Vanuit het toezichtproces is alleen het enkelvoudige signaal te raadplegen dat ter beoordeling is doorgezet. Overige signalen blijven afgeschermd binnen de beveiligde omgeving.
- De mogelijkheid van schoning van opgeslagen signalen, conform Archiefwet, is gebouwd.

Ter voorbereiding wordt een inventarisatie gemaakt van de te behandelen achterstanden als gevolg van het stilleggen van het proces. Deze inventarisatie loopt en wordt vertaald naar een plan van aanpak waarin tijdspad, middelen, prioritering en risico's met beheersmaatregelen worden geadresseerd.

Ten slotte worden de randvoorwaarden ingevuld voor de implementatie, zoals autorisaties, werkinstructies en communicatie, analoog aan de invoeringsdata van het proces.

Directoraat-Generaal
Belastingdienst

Wij plannen dit traject eind maart van dit jaar te voltooien.

Ons kenmerk
2021-0000015631

d. Traject bedrijfsprocessen op orde

Als onderdeel van het spoor verbeteren binnen het concept plan HVB hebben we het traject 'Bedrijfsprocessen op orde' aangekondigd. Hierin lichten wij de processen van de Belastingdienst systematisch door. We brengen processen in lijn met geldende wet- en regelgeving gericht op de AVG, de BIO en de Archiefwet. Het programmaplan van 'Bedrijfsprocessen op orde' is in december 2020 vastgesteld. Gezien het belang voor burgers hebben wij besloten te starten met het risicoselectieproces 'wegen en bepalen behandelwijze' in de Inkomensheffing. Wij richten ons erop de criteria waarop de processen getoetst worden in maart van dit jaar gereed te hebben. De uitwerking van dit proces binnen de Inkomensheffing wordt tevens gebruikt als modeluitwerking voor het verdere traject. Na de modeluitwerking worden de eventueel benodigde aanpassingen aan het proces doorgevoerd. In het vervolg van het traject worden de andere processen van de Belastingdienst doorgelicht en waar nodig aangepast. Hieronder vallen ook de processen waarbinnen de weegregels bepaald worden op basis waarvan een aangifte wordt uitgeworpen en het gebruik van algoritmen plaatsvindt en het gebruik van projectcode 1043/1044. Als gevolg van de complexiteit en de omvang van de Belastingdienst, zal dit een meerjarig traject zijn, onder andere omdat het gaat om meer dan zeshonderd processen en ongeveer negenhonderd applicaties die zorgvuldig bestudeerd moeten worden, terwijl de capaciteit en de vereiste kennis voor dit type werk beperkt is.

e. Bewustwording AVG en discriminatie en vakkennis

Discriminatie in welke vorm dan ook is ontoelaatbaar. Zoals het kabinet in zijn reactie op het rapport Ongekend Onrecht schreef, mogen discriminatoire of denigrerende uitlatingen op de werkvloer niet worden getolereerd. Aan dit onderwerp zal in het kader van de cultuurprogramma's bij de Belastingdienst en Toeslagen bijzondere aandacht worden besteed. In samenwerking met het College voor de Rechten van de Mens organiseren wij trainingen voor onze medewerkers om (eigen) vooroordelen te herkennen en te voorkomen dat deze enige invloed op besluitvorming hebben.

Onze medewerkers zijn de sleutel tot een zorgvuldige omgang met gegevens. Daarom zijn vakkennis en bewustzijn over gegevensbescherming zijn het eerste thema binnen het spoor Verbeteren van het met uw Kamer gedeelde concept plan van aanpak HVB. De afgelopen jaren is de wet- en regelgeving rondom privacy uitgebreid. Dat roept om een versterkte bewustwording rondom de verplichtingen van de AVG. In dit kader zetten wij in op een versterkte vaktechnische structuur voor de specialisten op het gebied van gegevensbescherming en informatiebeveiliging. Verder is de werkinstructie voor fiscale vastleggingen door inspecteurs inmiddels aangepast en wordt deze nu nog door vaktechnische deskundigen beoordeeld. Medewerkers zijn al verplicht een leermodule I-bewustzijn over AVG en informatiebeveiliging te volgen. De huidige e-learningmodule wordt vervangen door een module met interactieve lesmethoden. De specificaties hiervoor zijn bepaald en de aanbesteding wordt voorbereid. Naar verwachting kan de gunning aan het einde van het tweede kwartaal van dit jaar

starten, waarna realisatie, configuratie en implementatie volgen. Vanaf september dit jaar kunnen de medewerkers de nieuwe modules doorlopen. Zij zullen de lesstof elke twee jaar herhalen.

Directoraat-Generaal
Belastingdienst

Ons kenmerk
2021-0000015631

f. Versterken van teams Functionaris Gegevensbescherming (FG) en Privacy Officer

Vanaf augustus 2020 is de FG versterkt door toevoeging van een plaatsvervangend FG (plv. FG). Op dit moment vindt de werving plaats voor een jurist/beleidsmedewerker gegevensbescherming en een beleidsondersteunend medewerker.

Het team van de privacy officer van de Belastingdienst is structureel versterkt. Er zijn vijf vacatures gevuld, waaronder die van plaatsvervangend privacy officer. Drie daarvan zijn regulier, twee komen bovenop de oorspronkelijke capaciteit. Hiermee zijn alle uitstaande vacatures gevuld.

g. Waarborgen ten aanzien van selectie- en behandelprocessen

Binnen het spoor Verbeteren van het met uw Kamer gedeelde concept plan van aanpak HVB kondigden wij de herijking van de waarborgen in de processen van de Belastingdienst aan. Daarbij kijken we onder andere naar aspecten met betrekking tot rechtsstatelijkheid en de menselijke maat naast en in samenhang met andere trajecten die in dit verband lopen. Momenteel wordt een plan van aanpak opgesteld en dat is in februari 2020 gereed.

2. Lopende acties en afgeronde acties n.a.v. KPMG-rapport

a. Inventarisatie lijsten met risicosignalen

Wij schreven uw Kamer eerder¹⁴ over de uitvraag onder medewerkers naar mogelijke lijsten met risico- en fraudesignalen. Deze inventarisatie is nu voltooid met een responspercentage van 97,5%. De overige 2,5% betreft langdurig afwezige medewerkers en medewerkers die vanwege een vertrek geen toegang meer hebben tot hun werkomgeving.

De actie heeft geresulteerd in 211 lijsten en zes applicaties. Het betreft bestanden met zeer uiteenlopende doeleinden, van administratieve taken tot toezicht en dienstverlening. Deze zijn veiliggesteld voor verdere analyse en eventueel noodzakelijke maatregelen, variërend van het permanent buiten gebruik laten van de lijsten tot het aanpassen van procesbeschrijvingen en werkinstructies. Naar aanleiding van de 211 meldingen is een aanvullende uitvraag gedaan naar aard, inhoud en gebruik van de lijsten. Voor 63 van de gevonden lijsten is de nadere uitvraag afgerond. De respondenten geven aan dat 21 bestanden een relatie hebben met risicosignalen, 23 nationaliteit bevatten en 15 bestanden verband houden met fraude verdenking. Deze resultaten zijn nog onvolledig en moeten nog geverifieerd worden. Voor de overige 148 lijsten worden de data voor de analyse nog verzameld. We plannen dit in februari af te ronden. De voltooiing van de analyse van alle 211 lijsten is voor eind maart van dit jaar gepland.

¹⁴ Kamerstukken II 2019-2020, 31066, nr. 681

b. Inventarisatie applicaties met nationaliteit

Directoraat-Generaal
Belastingdienst

Ons kenmerk
2021-0000015631

Naast de inventarisatie van lijsten met risicosignalen is de Belastingdienst in december 2020 begonnen de ongeveer aanwezige negenhonderd applicaties te doorzoeken op het gebruik van nationaliteit en aanverwante gegevens zoals geboorteplaats. In januari 2021 is een overzicht opgesteld met applicaties die nationaliteit, geboorteland, geboorteplaats of een vrij tekstveld kunnen bevatten. Vervolgens wordt voor die lijst vastgesteld of het registreren en gebruiken van nationaliteit of tot nationaliteit herleidbare gegevens conform de geldende wet- en regelgeving plaatsvindt. Terwijl deze inventarisatie loopt, onderzoeken we of het mogelijk is vrije tekstvelden in de applicaties automatisch te analyseren. Naast nationaliteit wordt ook naar strafrechtelijke en medische gegevens gekeken. De analyse van de applicaties wordt volgens de planning in het eerste kwartaal van dit jaar afgerond en met uw Kamer gedeeld. Waar niet aan de wet- en regelgeving wordt voldaan, treffen wij passende maatregelen.

In onze brief van 13 oktober 2020¹⁵ hebben wij uw Kamer geïnformeerd over de aanwezigheid van nationaliteitsgegevens in het systeem Beheer van relaties (BVR). Hoewel specifieke kolommen over dubbele nationaliteit al in 2015 zijn verwijderd, was ontdekt dat vrije tekstvelden ook informatie over (dubbele) nationaliteit konden bevatten. De inhoud van deze velden is uit de BVR verwijderd zodra dit aan het licht kwam. Na schoning van informatie zijn alleen die gegevens teruggeplaatst die noodzakelijk zijn voor de correcte uitvoering van de taken van de Belastingdienst. Tegelijkertijd zijn de regels omtrent het invullen van de velden aangescherpt.

Uw Kamer is op 10 juli 2020¹⁶ geïnformeerd over het onderzoek van KPMG¹⁷ naar FSV. In dit onderzoek heeft KPMG onder meer gekeken naar het voorkomen van duidingen over het persoonsgegeven nationaliteit in de vrije tekstvelden van FSV. Deze duidingen bleken in een beperkt aantal gevallen ook voor te komen in de vrije tekstvelden van FSV. FSV bevatte verder geen specifiek invoerveld (naast de vrije tekstvelden) waarin informatie over nationaliteit opgenomen kon worden en ook bood FSV geen zoekmogelijkheid op het vrije tekstveld. In de brief van 10 juli 2020 schreven wij dat binnen de hersteloperatie voor toeslagen, voor alle gedupeerde ouders die zich hebben gemeld, kijken of zij in FSV geregistreerd stonden, waarbij ook naar de vrijetekstvelden wordt gekeken. Van de in totaal 9.865 voor herstel aangemelde ouders zijn er 2.482 geregistreerd in FSV (25.2%). Voor 1.751 unieke burgerservicenummers (BSN) ging het hier om een (verwijderde)aangiftefraudesignaal voor Toeslagen. Dit is het type FSV-signaal dat kon leiden tot een andere behandeling voor toeslagen. Van deze personen is het vrijetekstveld in FSV bekeken. In 43 vrijetekstvelden werd een nationaliteit of land genoemd. In 30 gevallen betrof het praktische informatie, bijvoorbeeld over woonachtigheid in het buitenland. In 13 gevallen werd nationaliteit genoemd zonder dat hier een praktische reden voor bestond. Uiteraard neemt de Uitvoeringsorganisatie Herstel Toeslagen dit mee in de beoordeling van het recht op compensatie.

c. 2e nationaliteit in verstrekkingen kopie BVR

Zoals ik uw Kamer heb toegezegd zal ik nieuwe informatie die zich voordoet over het onjuiste gebruik van nationaliteit met uw Kamer delen. Bij de beantwoording van de feitelijke vragen naar aanleiding van de Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag is uw Kamer recentelijk geïnformeerd over het feit dat er drie applicaties bij Douane in gebruik waren

¹⁵ Kamerstukken II 2020-2021, 31066, nr. 707

¹⁶ Kamerstukken II 2019-2020, 31066, nr. 681

¹⁷ KPMG-rapport FSV onderzoek Belastingdienst, 10 juli 2020

waarin het gegeven van een tweede nationaliteit naast de Nederlandse nationaliteit getoond kon worden. Op 15 januari 2021 zijn deze persoonsgegevens in de applicaties van de Douane onzichtbaar gemaakt, waardoor deze niet meer getoond kunnen worden.

Directoraat-Generaal
Belastingdienst

Ons kenmerk
2021-0000015631

Op 15 januari 2021 is tevens gebleken dat deze applicaties het (oude) gegeven van een tweede nationaliteit vanuit een kopie van Beheer van Relaties (BvR) aangeleverd kregen van waaruit in specifieke gevallen informatie werd verstrekt (hierna: de verstrekkingen kopie). BvR is het basisregistratiesysteem van de Belastingdienst, waarin persoonsgegevens uit de BRP worden geregistreerd. Binnen de Belastingdienst wordt gewerkt met deze verstrekkingen kopie, omdat data hierin beter gestructureerd is en daardoor sneller aan aanvragers van informatie geleverd kan worden. De Belastingdienst heeft op 15 januari jl. de informatie over de tweede nationaliteit ten behoeve van nader onderzoek veiliggesteld en vervolgens is direct de informatie over de tweede nationaliteit naast de Nederlandse nationaliteit verwijderd uit de verstrekkingen kopie.

Momenteel wordt uitgezocht waarom deze verstrekkingen kopie niet eerder in beeld is gekomen en waarom het persoonsgegeven tweede nationaliteit naast de Nederlandse nationaliteit hier niet eerder (automatisch) uit is gehaald. De handmatige schoning van BvR op het gegeven van tweede nationaliteit heeft namelijk reeds op 23 juli 2015 plaatsgevonden. Daarnaast wordt verder onderzocht of en waar deze verstrekkingen kopie verder is gebruikt en welke gevolgen dat heeft gehad.

Tot slot wordt op dit moment in kaart gebracht of er nog vergelijkbare kopieën van BvR zijn, waarin dubbele nationaliteiten geregistreerd staan. Wij zullen uw Kamer eind maart informeren over de resultaten van deze onderzoeken en vervolgens op basis van de uitkomsten passende beheers- en herstelmaatregelen in gang zetten.

d. Maatregelen niet AVG-conforme applicaties en informatievoorzieningen uit KPMG-onderzoek FSV

In onze brief van 26 mei 2020¹⁸ lieten wij uw Kamer weten opdracht te hebben gegeven tot extern onderzoek naar de FSV in twee fasen. De eerste fase van dat onderzoek is uitgevoerd door KPMG en leverde conclusies op die wij u op 10 juli 2020¹⁹ gestuurd hebben. Van 5 processen, 1 applicatie, 1 datafundament en 1 risicomodel concludeerde KPMG²⁰ dat zij, hoewel ze geen sterke gelijkenis met FSV vertonen, mogelijk niet voldoen aan de eisen van de AVG. Ten slotte heeft de Belastingdienst zelf de applicatie Databank Auto toegevoegd, die ook niet voldoet aan de AVG.

De onderstaande tabel geeft een overzicht van de huidige stand van zaken, zoals bekend op d.d. 20 januari 2021. De GEB en de toetsing door de FG is hierbij de laatste fase in een intensief traject voor het opstellen of aanpassen van werkprocessen, inzicht krijgen in de onderliggende wetgeving en convenanten en ICT-specificaties. De GEB wordt hierbij voordat deze bij de FG komt, tussentijds door de privacy officer beoordeeld en aangepast op basis van zijn/haar bevindingen. De doorlooptijd is hierbij mede beïnvloed door de inzet van de privacy specialisten op de andere in deze nota genoemde onderwerpen.

¹⁸ Kamerstukken II 2019-2020, 31066, nr. 632

¹⁹ Kamerstukken II 2019-2020, 31066, nr. 681

²⁰ KPMG-rapport FSV onderzoek Belastingdienst, 10 juli 2020

Op 20 januari zijn drie producten die gebruikt worden voor de omzetbelasting (OB) uit voorzorg tijdelijk stilgelegd. Dit is gedaan op basis van bevindingen dat ze mogelijk niet voldoen aan de AVG. Daarbij ging het overigens niet om mogelijke onrechtmatige verwerking van persoonsgegevens. Inmiddels zijn deze producten weer hervat. Twee van deze producten (aangifte OB identificatienummer en OB carrouselfraude) vallen onder de door KPMG geïdentificeerde producten. Een derde (OB negatief) viel daar niet onder.

Directoraat-Generaal
Belastingdienst

Ons kenmerk
2021-0000015631

Type product	Benaming	Status	Opmerkingen
Proces	Aanpak Team Veelplegers	Niet stilgelegd. GEB is opgesteld. Het advies van [] wordt in januari verwacht	Nieuwe benamingproces: aanpak risicovolle netwerken
Proces	Aangifte OB identificatienummer	Niet stilgelegd: de GEB wordt opgesteld. Naar verwachting is het concept in februari gereed.	
Risicomodel	Innovatie OB Positief op het omzetdeel	Niet in gebruik genomen.	Het gebruik van het risicomodel wordt beoordeeld in de GEB: behandelen aangifte OB Positief, welke nu wordt opgesteld.
Datafundament	Fraude Risico Indicatoren	Stilgelegd. Hervatting van het datafundament is verbonden aan het proces OB Carrouselfraude	Het gebruik van het Datafundament wordt beoordeeld in de GEB van het proces: OB Carrouselfraude.
Proces	OB Carrouselfraude	Op 13 juli 2020 hervat. De GEB op dit proces wordt voorbereid, naar verwachting is het concept in februari gereed.	Het proces heeft 14 dagen niet gefunctioneerd.
Proces	Interne en externe signalen	Stilgelegd. De eerste release van de nieuw ontwikkelde beveiligde omgeving is technisch gereed. De toetsing door [] op AVG vindt in februari plaats. Voor 1 type signaal wordt een procesbeschrijving uitgewerkt; mede om de scope van de GEB te bepalen. Wij plannen dit traject eind maart van dit jaar te voltooien	Zie ook toelichting Technische voorziening ter vervanging van FSV
Proces	Risicoclassificatie Toeslagen	Stilgelegd. [] heeft geadviseerd op de GEB. Essentiële aandachtspunten worden door Toeslagen opgepakt ter verbetering van de GEB. Het proces wordt niet	

		eerder hervat dan na vaststelling van de GEB en nadat eventuele maatregelen zijn geïmplementeerd.	Directoraat-Generaal Belastingdienst Ons kenmerk 2021-0000015631
Proces	Verwerken van Fraudesignalen Toeslagen	Stilgelegd. [] heeft geadviseerd op de GEB. Essentiële aandachtspunten worden door Toeslagen opgepakt ter verbetering van de GEB. Het proces wordt niet eerder hervat dan na vaststelling van de GEB en nadat eventuele maatregelen zijn geïmplementeerd.	Benaming GEB: Behandelen Fraudesignalen Toeslagen
Applicatie	Databank Auto	Stilgelegd. Wordt niet meer in gebruik genomen in de vorm waarin het heeft gefunctioneerd. Tijdelijke voorziening voor een deel van het proces is operationeel per september 2020. Definitieve oplossing voor alle processen is gereed uiterlijk tweede helft 2022.	

3. Overige onderwerpen Kamerbrief 13 oktober

a. Afgeschermd deel FSV

Zoals wij uw Kamer in onze brief van 13 oktober 2020²¹ hebben medegedeeld is eind september 2020 ontdekt dat er een niet-zichtbaar "archief" van de FSV bestond waarin bepaalde eerder verwijderde signalen terechtkwamen. Dit maakte het noodzakelijk om de hier bewaarde signalen eveneens te bestuderen en eerder behandelde inzageverzoeken te heropenen. Dit werk is inmiddels voltooid. Alle signalen bleken van voor 1 januari 2014 te dateren en het afgeschermd deel bevat geen signalen met betrekking tot de reeds afgehandelde inzageverzoeken in FSV. Het afgeschermd deel heeft daarom geen gevolgen voor deze verzoeken.

Wel moet het antwoord op een in juli 2020 gestelde Kamervraag worden gecorrigeerd. De betreffende cijfers²² over het aantal in FSV geregistreerde personen moeten naar aanleiding van de ontdekking van de archieffunctie worden bijgesteld. De gecorrigeerde cijfers treft u aan in de tabel hieronder. Het aantal vóór de schoning van 27 februari 2020 geregistreerde personen blijkt 334 (0,14%) hoger te zijn dan eerder gerapporteerd, het aantal rechtspersonen 84 (0,1%) hoger.

Registraties in FSV	Personen	Rechtspersonen	Onbekend*	Totaal

²¹ Kamerstukken II 2019-2020 31066, nr. 709

²² Kamervragen (Aanhangsel) 2019-2020, nr. 3487, Kamervragen (Aanhangsel) 2019-2020, nr. 3489

Vóór schoning	244.607	85.435	6	330.048
Na schoning	133.508	52.542	5	186.055
Verwijderd	111.099	32.893	1	143.993

Directoraat-Generaal
Belastingdienst

Ons kenmerk
2021-0000015631

*Onbekend: het identificatienummer is een niet-uitgegeven nummer

b. Verzoek stoppen met schonen systemen

De vaste Kamercommissie van Financiën heeft ons op 10 september 2020 verzocht het schonen van de systemen van de Belastingdienst te staken in het licht van de aangekondigde vervolgonderzoeken. Bij het oppakken van een dergelijk verzoek is het van belang dat de juiste juridische en technische waarborgen in acht worden genomen. Geconcludeerd is dat het volledig stoppen met schonen of het maken van een back-up van alle systemen bij de Belastingdienst én het (beperkt) toegankelijk houden op korte termijn (technisch) niet uitvoerbaar is. Hierbij speelt onder andere mee dat er geen zicht is op de eventuele consequenties in (geautomatiseerde) processen bij het stoppen van schonen van alle systemen. Het maken van een back-up van de systemen lijkt wellicht een goede oplossing. Maar hierbij speelt onder andere mee dat om de gegevens te kunnen lezen er een volledige, identiek ingerichte omgeving nodig is naast de bestaande. Het terugzetten kan namelijk niet in de productie-omgeving omdat dan de actuele gegevens overschreven worden. Wel zetten wij stappen om te voorkomen dat informatie verloren gaat die van belang kan zijn voor de vervolgonderzoeken. De volgende acties zijn inmiddels uitgevoerd:

- Er is een moratorium gelegd op het vernietigen van papieren dossiers van de Belastingdienst. Dit betekent dat de reguliere vernietigingsactiviteiten van deze dossiers over de volle breedte door Doc-Direkt sinds medio 2020 tot nadere order zijn stopgezet;
- Het Directoraat-Generaal Toeslagen heeft managementverslagen en overige zaakgebonden informatie tot nader order niet vernietigd en aan medewerkers is gecommuniceerd niet meer te schonen;
- De gegevens van FSV zijn veiliggesteld voor onderzoeken en inzageverzoeken;
- Het veiligstellen van de lijsten uit de zogenaamde veegactie.

De Belastingdienst, als organisatie met ongeveer 30.000 medewerkers, beheert een enorme hoeveelheid (on)gestructureerde gegevens en documenten in verschillende applicaties en opslaglocaties. Ook hier spelen de gebreken in informatiehuishouding en inzicht in de processen en applicaties ons parten.

c. Overzicht van expliciete wettelijke grondslagen voor het gebruik van nationaliteit

Wij hebben op 13 oktober 2020²³ uw Kamer een overzicht toegezegd van expliciete wettelijke grondslagen, die door de Belastingdienst gebruikt kunnen worden om het persoonskenmerk nationaliteit te verwerken. Als bijlage sturen wij u hierbij het overzicht van expliciete grondslagen in wet- of regelgeving voor wetgeving die de Belastingdienst uitvoert. Dit overzicht bestaat uit de expliciete

²³ Kamerstukken II 2020-2021 31066, nr. 637

grondslagen uit fiscale wet- en regelgeving en enkele expliciete grondslagen uit niet-fiscale wet- en regelgeving.

Directoraat-Generaal
Belastingdienst

Wij willen vooropstellen dat persoonsgegevens nooit gebruikt mogen worden om ongerechtvaardigd onderscheid te maken of om te discrimineren. Dit geldt uiteraard ook voor het persoonsgegeven nationaliteit.

Ons kenmerk
2021-0000015631

Echter, onder omstandigheden moet de Belastingdienst het persoonsgegeven nationaliteit verwerken om zijn wettelijke taken uit te kunnen voeren. Als dit het geval is, schrijft de AVG voor dat de Belastingdienst zich moet kunnen beroepen op ten minste één van de zes grondslagen die in deze verordening zijn opgenomen.²⁴ Voor de Belastingdienst zijn de twee belangrijkste grondslagen dat de verwerking van het persoonsgegeven nationaliteit noodzakelijk is om te voldoen aan een wettelijke taak, of om uitvoering te geven aan een taak van algemeen belang die of openbaar gezag dat aan de Belastingdienst is opgedragen.

Op 15 november 2019 heeft onze ambtsvoorganger aan uw Kamer toegezegd, dat de Belastingdienst alleen nog nationaliteit zal verwerken als daar een expliciete wettelijke grondslag voor bestaat.²⁵ In dit kader beschouwen wij expliciete grondslagen in AMvB's, ministeriële regelingen en beleidsregels ook als expliciete wettelijke grondslagen om het persoonsgegeven nationaliteit te verwerken. De AVG bevat geen dergelijke eis van een expliciete grondslag.

Overigens is de enkele aanwezigheid van een expliciete rechtvaardigingsgrond in wet- of regelgeving niet voldoende om nationaliteit in het toezicht en de opsporing van de Belastingdienst te gebruiken. Zo moet de verwerking van nationaliteit op zijn minst óók voldoen aan de volgende beginselen:

- De verwerking moet noodzakelijk zijn om de wettelijke taak, of de taak van algemeen belang of openbaar gezag van de Belastingdienst uit te kunnen voeren, of om te voldoen aan de doelstellingen van één van de andere grondslagen uit de AVG (eis van noodzakelijkheid).
- De wettelijke taak, of de taak van algemeen belang of openbaar gezag kan niet op een minder ingrijpende manier worden uitgevoerd (eis van subsidiariteit).
- De uitvoering van deze taak en de impact van het verwerken van nationaliteit op de rechten van burgers moeten in een redelijke verhouding tot elkaar staan (eis van proportionaliteit en evenredigheid).

Dit overzicht is opgebouwd door verdragen, wet- en regelgeving te beoordelen die relevant zijn voor de taken van de Belastingdienst. Binnen de wet- en regelgeving is gezocht naar bepalingen, waaruit min of meer expliciet volgt dat de Belastingdienst het persoonsgegeven nationaliteit moet verwerken om uitvoering te kunnen geven aan die bepalingen. Signaalwoorden die hierbij zijn gebruikt, zijn (afgeleid van) 'Nederlander', 'buitenland', 'nationaliteit', 'vreemdeling' en 'onderdaan'. Omdat het gaat om het *persoonsgegeven* nationaliteit betreft het dus enkel natuurlijke personen. Deze inventarisatie moet evenwel met het huidige gebruik van nationaliteit in de systemen van de Belastingdienst worden vergeleken.

²⁴ Artikel 6, eerste lid, van de AVG.

²⁵ Kamerstukken II, 2019/20, 31 066, nr. 538.

Verder bestaan er meer dan 100 verdragen ter voorkoming van dubbele belasting waarin een expliciete grondslag is opgenomen voor het gebruik van nationaliteit. Zoals ook in het overzicht is aangegeven zijn deze verdragen opgesteld aan de hand van het OESO-modelverdrag 2017 en bevatten deze derhalve vergelijkbare bepalingen, zij het dat deze in de nummering wat kunnen verschillen. Deze 100 verdragen zijn niet apart opgenomen in het overzicht van expliciete wettelijke grondslagen.

Directoraat-Generaal
Belastingdienst

Ons kenmerk
2021-0000015631

Tot slot is bij het opstellen van dit overzicht niet gekeken naar de taken van de Belastingdienst, waarop de Wet politiegegevens (Wpg) van toepassing is. Hieronder vallen in ieder geval de werkzaamheden van de FIOD. De Wpg en de AVG verschillen namelijk van elkaar waar het gaat om de rechtvaardigingsgronden voor het verwerken van bepaalde categorieën van persoonsgegevens. De Wpg bevat algemene grondslagen op basis waarvan persoonsgegevens, waaronder nationaliteit, verwerkt kunnen worden.²⁶ Daarbij sluiten de wettelijke regimes van de Wpg en de AVG elkaar uit.

Er zal met verschillende opdrachtgevers van de Belastingdienst nog verder worden gekeken naar de expliciete grondslagen voor de niet-fiscale taken van de Belastingdienst. Indien dit tot aanvullingen leidt, zal ik het aangepaste overzicht uiterlijk eind maart dit jaar naar uw Kamer sturen.

Als het onderzoek naar het gebruik van het persoonsgegeven nationaliteit in de applicaties in maart 2021 is afgerond, zullen de resultaten worden vergeleken met dit overzicht van expliciete wettelijke grondslagen. Uit deze vergelijking blijkt mogelijk dat nationaliteit wordt verwerkt op grond van een algemene wettelijke grondslag of zelfs zonder een wettelijke grondslag. Mocht dat het geval zijn, dan zal de Belastingdienst beoordelen of de verwerking zodanig noodzakelijk is in het toezicht en de opsporing, dat hiervoor alsnog een expliciete wettelijke grondslag gecreëerd moet worden. Verwerkingen van nationaliteit waarvoor dit niet het geval is, zullen worden stopgezet. Daarnaast kan geconstateerd worden dat het gebruik van het persoonsgegeven nationaliteit in bepaalde gevallen niet noodzakelijk en proportioneel is, ondanks de aanwezigheid van een expliciete wettelijke grondslag, dan ben ik voornemens dit gebruik stop te zetten.

Voorts kan uit de vergelijking met de inventarisatie van het gebruik van nationaliteit blijken dat een verwerking weliswaar is gebaseerd op een expliciete wettelijke grondslag, maar dat deze grondslag ondanks alle inzet daartoe abusievelijk nog niet in het overzicht van expliciete wettelijke grondslagen is opgenomen. De Belastingdienst heeft namelijk met zeer veel wetgeving te maken. De terminologie op grond waarvan nationaliteit wordt gebruikt is daarbij niet altijd op voorhand duidelijk vanwege de samenhang van fiscale wet- en regelgeving (bijvoorbeeld: buitenland, vreemdeling, onderdaan, of Nederlander). Mocht de Belastingdienst dergelijke gevallen tegen komen, dan wordt het overzicht van expliciete wettelijke grondslagen hierop aangepast en zullen wij u hierover informeren.

4. Onderwerpen n.a.v. AO 2 december

²⁶ Zie bijvoorbeeld artikel 9, eerste lid Wpg: Politiegegevens kunnen gericht worden verwerkt ten behoeve van een onderzoek met het oog op de handhaving van de rechtsorde in een bepaald geval.

a. Inzageverzoeken FSV

Directoraat-Generaal
Belastingdienst

Ons kenmerk
2021-0000015631

Burgers kunnen een verzoek indienen om informatie over een mogelijke registratie in FSV. Bij de Belastingdienst (exclusief Toeslagen), zijn per 15 januari 2021 280 verzoeken binnengekomen om inzage FSV (waarin gevraagd wordt of de betrokkene voorkomt in FSV, in projectcode 1043 en/of in andere met FSV vergelijkbare systemen). Hiervan zijn er 204 afgedaan. Er is nog een voorraad van 76, waarvan de termijn van drie maanden bij 52 verzoeken is overschreden. Inmiddels zijn 37 ingebrekestellingen ontvangen. In 14 gevallen is een bezwaarschrift ingediend. Er zijn twee bezwaren afgedaan, 12 bezwaren zijn nog in behandeling. Er zijn vier beroepsschriften ingediend, waarvan er twee afgerond en twee in behandeling zijn.

Het is tot onze spijt niet gelukt alle inzageverzoeken binnen de termijn te verwerken. Het zorgvuldig afhandelen van een inzageverzoek is zeer tijdrovend werk voor zeer ervaren formeel rechtsspecialisten die slechts een deel van hun tijd hieraan kunnen besteden. Zij moeten ook worden ingezet op de bezwaar en beroepsschriften die worden ingediend tegen de afgegeven beschikkingen.

Onderdeel van de afhandeling van een verzoek is het persoonlijk (telefonisch) contact met de burger die een verzoek heeft ingediend. Dit contact wordt zeer op prijs gesteld door de burger maar kost gemiddeld twee uur per gesprek. Het raadplegen van alle systemen in combinatie met het beoordelen welke gegevens moeten worden verstrekt is zeer arbeidsintensief. Gemiddeld worden per medewerker acht verzoeken per maand afgedaan.

Om verzoeken toch zo spoedig mogelijk te beantwoorden en de termijnen in de toekomst wel te halen, is het aantal betrokken medewerkers uitgebreid. Hierdoor zal de achterstand vermoedelijk in april van dit jaar zijn weggewerkt. Nieuwe verzoeken zullen waar mogelijk binnen de termijn van drie maanden worden afgewerkt.

b. Privacywaarborgen binnen de afdeling Datafundamenten en Analytics (DF&A) en het voormalig Expertisecentrum Handhaving & Intelligence (EHI)

Tijdens het Algemeen Overleg van 2 december 2020 heb ik – de staatssecretaris Fiscaliteit en Belastingdienst – beloofd uw Kamer te informeren over de privacybescherming binnen de Belastingdienst ten aanzien van producten van de zogeheten Broedkamer. Deze afdeling bestaat sinds 2016 niet meer. Een deel van de producten van de Broedkamer is binnen de corporate dienst Datafundamenten en Analytics verder ontwikkeld. Hiervan heeft de AP in 2019 geconcludeerd dat passende maatregelen zijn getroffen omtrent de informatiebeveiliging. Deze conclusies zijn op 16 oktober 2019 met uw Kamer gedeeld²⁷. Van de in 2018 opgeheven afdeling EHI is een aantal producten overgeheveld naar de afdeling DF&A. Naar de AVG-compliance van deze producten doet KPMG sinds december 2020 onderzoek. Het eindrapport wordt in februari van dit jaar verwacht.

c. Vermeende hardheid in regelingen bij auto/ZvW

²⁷ Kamerstukken II 2019-2020 32761, nr. 150

In het AO van 2 december 2020 zijn vragen gesteld over een passage in het rapport van de Raadspersonen Belastingdienst. Naar aanleiding van deze vragen is contact geweest met de Raadspersonen en is duidelijk geworden dat de Raadspersonen met deze passage alleen de context hebben willen schetsen waarbinnen de uitvoering van het toeslagenstelsel is vormgegeven. De Raadspersonen hebben tot nu toe geen signalen ontvangen dat bij de toepassing van de genoemde regelingen door de uitvoerende organisatie harder gehandeld zou zijn dan is neergelegd in de regelgeving. Zoals in de hoofdbrief van deze bijlage gesteld, start de Belastingdienst een inventarisatie van gevallen waarin burgers het slachtoffer worden van hardheden in (de uitvoering van) wetgeving. Dit wordt samen met de opdrachtgevers van de Belastingdienst uitgevoerd.

Directoraat-Generaal
Belastingdienst

Ons kenmerk
2021-0000015631

d. Incasso-opbrengst FIOD

In het AO van 2 december 2020 heeft het lid Omtzigt (CDA) vragen gesteld over de lagere gerealiseerde incasso-opbrengsten van de FIOD. Volgens de tweede voortgangsrapportage op het Jaarplan van de Belastingdienst²⁸ is € 3,6 miljoen gerealiseerd, terwijl de jaarnorm € 128,3 miljoen is. Dit heeft te maken met de vertraging in vervolging door het Openbaar Ministerie en veroordeling door de rechter als gevolg van de coronacrisis. De incassering door de FIOD is namelijk afhankelijk van deze processen. De verwachting is dat het om uitstel, niet afstel van de kasstroom gaat, aangezien vervolging, veroordeling en incassering ingehaald kunnen worden wanneer de huidige crisis voorbij is.

e. Casuïstiek toezicht

Tijdens het Algemeen Overleg van 2 december 2020 heeft het lid Leijten (SP) vragen gesteld over de zaak van een individuele belastingplichtige. Wij zijn met de betrokken belastingplichtige in gesprek over de informatie waar deze om heeft gevraagd.

Tijdens het Algemeen Overleg van 2 december 2020 verwees het lid Leijten (SP) naar de hulpdienst van een politieke partij die zou zijn aangemerkt als facilitator van belastingfraude in het kader van projectcode 1043. Uw Kamer is in het schriftelijk overleg van 24 september 2020²⁹ geïnformeerd over deze zaak.

Tijdens het Algemeen Overleg van 2 december 2020 is door het lid Leijten (SP) gevraagd naar een zaak waarin correcties van aangiftes door middel van projectcode 1043 tot rechtszaken hebben geleid, en door het lid Omtzigt (CDA) naar de behandeling van vrijgesprokenen in rechtszaken in het toezicht van de Belastingdienst. De gevolgen van rechterlijke uitspraken voor het toezicht in de inkomstenbelasting zullen in het in hoofdstuk 1.a beschreven onderzoek worden geanalyseerd.

Tijdens het Algemeen Overleg van 2 december 2020 is door het lid Omtzigt (CDA) gevraagd naar de behandeling van slachtoffers van seksueel misbruik in het toezicht van de Belastingdienst. Een gedane aangifte van seksueel misbruik speelt geen rol in het toezicht.

²⁸ Tweede voortgangsrapportage op het Jaarplan van de Belastingdienst, 25 november 2020

²⁹ Niet-dossierstuk 2020D37252